

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЦІ СПІВРОБІТНИЦТВА Ш.О. АМОНАШВІЛІ

Співробітництво—одна з популярних форм взаємодії вчителя та учнів. У процесі співробітництва відбувається перебудова відносин вчителя і молодших школярів. Відбувається формування пізнавального інтересу як необхідна умова шкільного навчання. Не випадково інтерес образно порівнюють з каталізатором, який полегшує і прискорює розумові реакції, з ферментом, що дає змогу учням асимілювати основами наук. Стійкий пізнавальний інтерес - ознака готовності дитини до навчання в школі. Він є основою всієї навчально - виховної роботи з дітьми в період їх підготовки до школи. Маючи сформовані пізнавальні інтереси, дитина успішно навчатиметься, в неї з'явиться зацікавленість до навчальної діяльності.

Проблема розвитку пізнавальної активності школяра не нова, вона має давню історію і притаманна майже всім періодам розвитку педагогіки. Оскільки пізнавальна активність – це якість діяльності, в якій проявляється перш за все ставлення учня до предмету і процесу діяльності, то не дивно, що увага до проблеми пізнавальної активності школярів в процесі навчання характерна для багатьох педагогів.

Педагогіка співробітництва — напрям у вітчизняній педагогіці 2-ї половини ХХ ст., що представляє собою систему методів і прийомів виховання і навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості. Серед авторів: В.О. Сухомлинський, Ш.О. Амонашвілі, І.П. Волков, І.П. Іванов, А.С. Макаренко, Є.М. Ільїн, В.А. Караковський, С.М. Лисенкова та інші. Всі автори мали великий досвід роботи в школі (більше 25 років) і розробили оригінальні концепції навчання і виховання.

Особливу роль у навчанні відігравали творчі завдання і самостійна робота учнів. Тільки в ході активного застосування знань на практиці школяр міг розкрити наявний потенціал.

Так, видатний чеський педагог Я.А. Коменський у першому розділі «Великої дидактики» говорить про необхідність всіма засобами підвищувати в дітях гаряче прагнення до пізнання, до навчання. Цій проблемі надавали належної уваги Й.Г. Песталоцці, А.Г. Дістерверг, К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський.

Особлива роль пізнавального інтересу у молодших школярів, бо він сприяє підвищенню ролі розумової діяльності і є важливою умовою формування пізнавальної активності та пізнавальної самостійності.

Пізнавальний інтерес не тільки активізує розумову діяльність в даний момент, але і спрямовує її в наступних рішеннях різноманітних задач. Стійкий пізнавальний інтерес формується різними засобами в навчальній діяльності учителя (елементи зацікавленості, гра, предметна діяльність школярів і т. ін.). Ці висновки вчених підтвердилися під час дослідного навчання дітей 6-річного віку в Україні, апробації підручників, які містили цікаві ігрові прийоми навчання, що мали позитивний вплив на появу й розвиток пізнавального інтересу.

Відоме оригінальне вирішення проблеми формування пізнавального інтересу учнів педагогами. Так, Ш.О. Амонашвілі вважає гру основним засобом розвитку молодшого школяра, шляхом задоволення його пізнавальних інтересів.

Ш. Амонашвілі вважає, що треба постійно виявляти віру в можливість і перспективи кожного школяра. Педагог має справді вірити в можливість кожної дитини і будь-які відхилення в її розвитку розглядати в першу чергу як результат недиференційованого методичного підходу до неї. Сприйняття природних невдач школяра як його нездібності і засуджуюче реагування на них, навіть із глибоким співчуттям, але без орієнтування на їхнє обов'язкове подолання в майбутньому є негуманним щодо особистості дитини.

Щоб школа для учня стала Школою Радості, Школою Життя, психологічною основою спілкування, в такій школі має бути постійне вивчення особистості дитини, розуміння мотивів її поведінки. Не менш важливим є усвідомлене прагнення вчителя до оволодіння все більш тонкими засобами впливу, незмінний такт, різноманітність і обґрунтованість способів заохочення й корекції поведінки дітей. Усі засоби педагогічного спілкування (слово, інтонація, міміка, практичні дії) в сукупності мають забезпечити емоційний комфорт учня, задоволення від напружених розумових і практичних зусиль. На уроці ніхто не повинен відчувати себе обділеним увагою вчителя. Спілкуючись із дітьми щоденно на трьох-чотирьох уроках, учитель зобов'язаний знайти можливість, щоб кожна дитина змогла відповісти йому кілька разів, щоб вона отримала підтримку своїх зусиль словом, поглядом чи дотиком. Інакше поступово зростає відхилення дитини від учителя, народжується замкненість, невпевненість у своїх силах і невдоволення навчанням.

Школа, зорієнтована на потреби та проблеми конкретних дітей і що йде від дитини, в якій дитина буде не тільки вчитися, але і жити повним життям, випустить із своїх стін здорових, зацікавлених "повноцінних людей" і тим самим виконає своє справжнє громадське призначення: бути потужним чинником позитивного розвитку суспільства і культури.

Педагогіка співробітництва передбачає, що діти відкрито, довірливо ставляться до дорослих - у школі і в сім'ї. Для цього потрібні не єдині вимоги, як прийнято говорити, а доброзичливі, товариські стосунки з дітьми в сім'ї.

Загальновідомо, що, оскільки здібності дітей різні, не варто наполягати на їх помилках, вважаючи, що можна штучно розвивати здібності дитини, досягаючи при цьому великих успіхів, ніж що створила їх природа. Відповідно, слід проявити мудрість і заохотити у дитину, за його власними бажаннями.

Головним мірилом хорошого або поганого навчання Ш. Амонашвілі вважав збудження інтересу дітей до навчання. Цікаво дітям вчитися, світяться їхні очі - хороша школа; нудно їм, обтяжливо, «тьмяні без кольору очі» - школа погана. Свобода учнів була показником якості навчання. Будь-який примус вказує на недоліки методу викладання. Вільна школа не та, де свобода від вчення, а де прекрасно вчать, і тому учні відчувають себе вільними.

Співпраця виробляє це парадоксальне і рятівне зближення: вона примудряється невиразно сплавити ігрове і ділове, жорстке і пластичне; спілкування натяками, усмішками, півслова - і грубо наближені визначення; незграбне, сором'язне проходження через негаразди - і блискучі легкі розчерки майстерності.

По суті, як мало треба для гарного виховання. Треба тільки зрозуміти, що немає двох відносин до дитини - людського і педагогічного. Є одне, одне і тільки одне: людське.

Просто "співпраця" красивий, але порожній заклик, тому що з розбещеними, відстаючими, що не бажають працювати школярами співпрацювати неможливо. Так само, як неможливо встановити відносини співпраці в розбатованому колективі, не об'єднаному загальними цілями, у колективі, який тримається тільки на наказах і інших адміністративних заходах.

Педагогіка співробітництва дуже важка. Щоб добитися співпраці з дітьми, треба мати добре серце, високу культуру, сучасний професіоналізм.

Класична педагогіка минулого стверджувала: «Смертельний гріх учителя - бути нудним». Тому потрібно надавати перевагу тим методам, що передбачають залучення учнів до активного здобування знань. Дослід чи проблемне навчання не можна протиставляти інформаційним методам або репродуктивному засвоєнню знань. Тільки вміле їх поєднання дає можливість підвищити ефективність навчання.

Педагогіка співпраці не була винайдена, на неї неможливо взяти патент. Вчителі-експериментатори лише побачили її, змогли побачити в результаті своїх багаторічних важких експериментів. Вони навчилися добре вчити всіх, не розділяючи дітей за здібностями і в той же час надаючи кожному можливість вчитися на межі своїх сил, що і веде до розвитку дитини. І вони виявили, що загальний корінь їх пошуків і знахідок - співпраця з дітьми. Вони міняли свої методики, як виявилось, з однією метою: щоб досягти відносини співпраці. Ось це єдність відносин співпраці та нових методик, розрахованих на співпрацю з дітьми, і становить суть педагогіки співробітництва.

Список використаної літератури

1. Амонашвили Ш.А. Психологические основы педагогики сотрудничества: кн. для учителя (Текст) / Ш.А. Амонашвили.- К.: Освіта, 1991. – 111с.
2. Ярошевський М.Г., Марцинівська Т.Д. Особистість дитини і драматизм її розвитку // Початкова школа. - 1996. - № 11.
3. Бруднов А., Березіна В. Соціально-педагогічна робота в школі // Виховання школярів. - 1994.
4. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.Л., Сизенко І.М. Критичне мислення: як цього навчити: Науково-методичним посібник / За наук. ред. О. Пометун. –Х., 2007.-190 с.
5. Бех І.Д. Почуття успіху у вихованні особистості // Початкова школа. — 2004. — № 12; 2005. — № 1.
6. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. — Минск: Универс, 1990.